

ROLA EUROPEJSKIEGO UGRUPOWANIA WSPÓŁPACY TERYTORIALNEJ TATRY W NOWEJ PERSPEKTYWIE 2021-2027

Analiza przedstawia koncepcje różnych rozwiązań w zakresie roli, jaką Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej TATRY może pełnić w nowym programie współpracy transgranicznej na lata 2021-2027, aby jeszcze bardziej wspierać samorządy we współpracy w ramach Unii Europejskiej oraz wzmacniać silną pozycję Polski w tym programie. W celu przygotowania analizy prześledzono działalność EUWT TATRY od momentu jego powstania, realizowane projektu i podejmowane przedsięwzięcia, osiągnięte rezultaty i efekty współpracy z polskimi i słowackimi samorządami. Uwzględniono przygotowania nowego programu Interreg Polska-Słowacja 2021-2027, a także zapisy projektów rozporządzeń Unii Europejskiej w zakresie przyszłej polityki spójności, programów europejskiej współpracy terytorialnej i zadań, jakie wyznaczają dla podmiotów takich, jak EUWT TATRY. Wykorzystano również dotychczasowe analizy, opracowania, studia i publikacje Interactu.

W wyniku tych analiz zdecydowano o wskazaniu 3 możliwych koncepcji dalszego działania EUWT TATRY w zakresie wspierania polskich samorządów i rozwijania współpracy polsko-słowackiej.

1. ZARZĄDZANIE FUNDUSZEM MAŁYCH PROJEKTÓW (FMP) JAKO JEDYNY BENEFICJENT

- Zarządzanie/współzarządzanie Funduszem – art. 24 projekt rozporządzenia EWT (wymaga to przeanalizowania wielu kwestii, takich jak: jaka jest rola euroregionów, kwestie techniczne, personel, administracja, koszty na uruchomienie i przetrwanie pierwszego okresu Programu (spodziewać się należy najprawdopodobniej trudnej sytuacji finansowej i mniejszej ilości pieniędzy niż w obecnej perspektywie – patrz poniżej).
- W chwili obecnej brak przykładów w Interreg 2014-2020 FMP zarządzanego wyłącznie przez EUWT jako jedyne beneficjenta.
- W programach EWT na lata 2014-2020 są przykłady zarządzania FMP jako partner np. EUWT Via Carpatia, EUWT RDV (*załączniki – ppt SK_HU_EGTC_RDV_SPF & EGTC Via Carpatia_SPF*), to rozwiązanie jest znane na polsko-słowackiej granicy i de facto oznacza tylko zmianę zamiast Euroregionu – EUWT (*załącznik – FS art. 24*).
- Opcją byłoby też wydzielenie z „puli” małopolsko-preszowsko-żylińskiej FMP (np. w jednym z celów szczegółowych) oddzielnego projektu FMP i środków i samodzielne wdrażanie go przez EUWT jako pilotażowego **uproszczonego** rozwiązania zarządzanego przez jedyne beneficjenta (również bez Komitetu ds. Mikroprojektów - patrz art 24(2) projekt rozporządzenia EWT). Wówczas drugi „zwykły” FMP realizowany byłby przez Euroregion w dotychczasowym partnerstwie. W trakcie okresu wdrażania porównanie systemów i decyzja, co do wyboru kontynuacji jednego z nich.
- Z uwagi na popularyzację uproszczonych metod rozliczenia wydatków (SCOs) oraz obowiązek ich stosowania przez projekty poniżej 100 000 € dofinansowania z EFRR istotne będzie przeprowadzenie analiz wydatków realizowanych dotychczas mikroprojektów pod kątem typów projektów, kosztów jednostkowych wydatków i zaproponowanie konkretnych metodologii oraz wartości do stosowania w kolejnej edycji mikroprojektów – inspiracją może być metodologia EUWT Grande Region (*załącznik – 06022020_The new 3S_Interact_Grand Region_v1*). Warto wykorzystać tutaj doświadczenie i wiedzę EUWT TATRY i

Euroregionu „Tatry”. Pomocne i inspirujące będą publikacje i analizy Interact np. dokument dotyczący projektowania własnych SCOs przez program (*załącznik*).

- W przypadku zastosowania w mikroprojektach opcji draft budżetów - powyższe kalkulacje mogą również posłużyć za dane bazowe dla SCOs (*patrz załączniki dotyczące draft budżetów*),
- Obecnie znane i stosowane są dwie inne niż FMP metody zarządzania mikroprojektami – zarządzanie bezpośrednie przez Instytucję Zarządzającą (znów EUWT Grande Region jako IZ – ale porównywalnie długa procedura naboru i oceny mikroprojektów) oraz projekty otwarte stosowane w Interregach CBC DE-NL i BE-NL. Rozwiązanie ma swoje mocne strony, ale też ryzyka (*patrz załącznik FS na ten temat*). Na pograniczu polsko-słowackim może to być alternatywa dla regularnych projektów, ale raczej nie dla mikroprojektów. Jednak projekt otwarty może być alternatywą dla realizacji nowatorskich działań w ramach Szlaku wokół Tatr, o czym poniżej.

2. KOORDYNOWANIE I ZARZĄDZANIE REALIZACJĄ I ROZWOJEM POLSKO-SŁOWACKIEGO SZLAKU WOKÓŁ TATR JAKO WSPÓLNEGO PRODUKTU TURYSTYCZNEGO

- EUWT TATRY jako HUB/knowledge/info center – jedna instytucja – która wie wszystko w temacie i zna/łączy ludzi – zarówno dla inwestorów (gmin i przedsiębiorców), użytkowników/klientów, mediów i innych oraz wie jak połączyć rodzinną kulturową turystykę rowerową z innymi aktywnościami np. popularne teraz „slow living”,
- Sposób na zarządzanie, budowanie sieci połączeń/ zależności – wykorzystania potencjałów – wiedza i doświadczenie w dłuższej perspektywie czasu może być wykorzystywana jako usługa, którą EUWT oferuje odpłatnie na rynku (np. w zakresie projektowania, budowania górskich ścieżek rowerowych) – EUWT nie buduje ścieżek terenowych, ale posiada wypracowaną przez lata swoją specjalizację, ludzi i wiedzę, którą może oferować,
- Konieczność wypracowania formuły podejmowania decyzji co do rozwoju Szlaku wokół Tatr – np. rady/komitetu decyzyjnego w sprawie kolejnych inwestycji na Szlaku z udziałem gmin partnerskich i EUWT TATRY jako partnera wiodącego,
- Wsparcie samorządów we wdrażaniu poszczególnych etapów,
- Wypracowanie formuły i następnie realizacja wspólnych zamówień/przetargów dla polskich i słowackich gmin zaangażowanych w projekt Szlaku wokół Tatr w celu osiągnięcia lepszej pozycji negocjacyjnej,
- Wspólne usługi dla partnerów zaangażowanych w Szlak – utrzymanie, renowacja, rozwój,
- W dłuższej perspektywie czasu rozważenie zasadności działania w kierunku rozwoju lokalnego kierowanego przez lokalną społeczność (CLLD - art 22 nowy CPR) w obszarze objętym Szlakiem,
- Rozważenie włączenia partnerów prywatnych – czy byłyby realne korzyści dla wszystkich stron – wypracowanie modelu dopuszczenia strategicznych partnerów prywatnych do współdecydowania i współodpowiedzialności za rozwój Szlaku,
- Testowanie różnorodnych nowatorskich rozwiązań w zakresie infrastruktury/ekologii/ energooszczędności/IT/ inne na Szlaku wokół Tatr w obszarze cennym przyrodniczo i kulturowo,
- Przykłady innych EUWT, które wyspecjalizowały się w podobnych działaniach: EGTC Geopark Karavanke <https://www.geopark-karawanken.at/en/home.html>, EGTC Espace Pourtalet <https://www.espalet.eu/fr/projets/tourisme/>

3. EUWT TATRY JAKO BENEFICJENT PROJEKTÓW PROGRAMU INTERREG I INNYCH

- W przyszłym okresie programowania będzie zdecydowanie mniej środków w początkowym okresie programu w porównaniu z obecną perspektywą finansową. Wynika to po pierwsze z faktu, iż znaczącej redukcji uległy płatności zaliczkowe przekazywane przez Komisję Europejską dla programu. Zlikwidowano początkowe płatności zaliczkowe oraz w pierwszych trzech latach również obniżono poziom procentowy rocznych płatności zaliczkowych.
- Również środki z Pomocy Technicznej programu będą wypłacane dla programu na zasadach stawki ryczałtowej, dodawanej do kolejnych wniosków o refundacje kierowanych przez Instytucje Zarządzające do Komisji Europejskiej. Nie będzie oddzielnej linii budżetowej PT.
- Powyższe oznacza zarówno mniej środków na wykonanie analiz danych czy innych dokumentów planistyczno-strategicznych w pierwszym okresie wdrażania programu – choćby potrzebne analizy celem wprowadzenia SCOs. Oznacza to również potencjalne problemy ze środkami przekazanymi do EUWT/Euroregionów na początek zarządzania Funduszem Małych Projektów, chyba że te środki zostaną zabezpieczone w puli wkładu własnego.
- W związku z powyższym poza działaniami możliwymi do realizacji w ramach przygotowania do uproszczenia procedur w FMP pojawia się szansa do realizacji projektów przekrojowych w zakresie określonym w dokumentach UE jako *wspieranie przygotowania transgranicznych analiz, strategii i planów działań* w ramach celu szczegółowego *Zwiększenie zdolności instytucjonalnej organów publicznych, zwłaszcza tych, którym powierzono zarządzanie konkretnym terytorium i zainteresowanych stron* – strategię i plany w kierunku rozwoju lokalnego kierowanego przez lokalną społeczność (CLLD – art. 22 nowy CPR).
- EUWT TATRY nadal może w sprawdzony sposób pełnić rolę partnera wiodącego, partnera lub jedynego beneficjenta wszystkich rodzajów projektów przewidywanych w programach EWT – standardowe projekty inwestycyjne, mikroprojekty – zwłaszcza w zakresie turystyki – wg ostatnich deklaracji politycznych w Radzie Europejskiej, sektor turystyczny jako jeden z najbardziej poszkodowanych ma być ‘znacząco’ wsparty w ramach programów jak i funduszu odbudowy.
- Alternatywnie EUWT może korzystać z Regionalnego Programu Operacyjnego dla Małopolski 2021-2027,
- Udział w projektach programów Interreg Europa Środkowa - priorytet 4 oraz Interreg Europe oznaczać będzie wymianę doświadczeń z innymi podmiotami.
- Współpraca z Interact, udział i korzystanie z opracowań, studiów, wspólne działania.
- Dane na temat uczestnictwa w różnych projektach EWT – Załączniki Raporty 2017(załącznik II) oraz 2018-2019 (strony – 88-90) oraz Dobre praktyki – wszystkie trzy publikacje opracowane przez European Committee of the Regions (CoR).

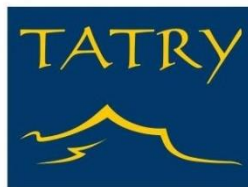
Publikacja wyraża jedynie poglądy autora i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

Grzegorz Gołda, Interact

grudzień 2020 r.

Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

EUROPEJSKIE
UGRUPOWANIE
WSPÓŁPRACY TERYTORIALNEJ

E U R Ó P S K E
Z O S K U P E N I E
Ú Z E M N E J S P O L U P R Á C E

Analiza zrealizowana dla Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej TATRY w ramach zadania publicznego pt. „Współpraca, która wzmacnia i rozwija kluczem do pozytywnego wizerunku Polski na arenie międzynarodowej” finansowanego przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP w konkursie „Dyplomacja publiczna 2020 – nowy wymiar”.